

Analysis of the Semantic System of Digital Information Organization Discourse in Social Tagging

Ghasem Movahedian

PhD in Knowledge and Information Science; University of Isfahan; Isfahan, Iran; Email: gh.movahedian@gmail.com

Ahmad Shabani*

PhD in Knowledge and Information Science; Professor; University of Isfahan; Isfahan, Iran Email: shabania@edu.ui.ac.ir

Mehrdad Cheshmesohrabi

PhD in Communication and Information Science; Associate Professor; University of Isfahan; Isfahan, Iran; Email: mo.sohrabi@edu.ui.ac.ir

Asefe Asemi

PhD in Business Informatics; Corvinus University of Budapest; Email: asefi.asefeh@uni-corvinus.hu

Received: 07, Apr. 2021 | Accepted: 14, Aug. 2021

Abstract: The emergence of social networks and phenomena such as tagging have led to changes in the structure, language, and content of information. The purpose of this study was to analysis of discourse of digital information organization in social tagging. Discourse analysis by Laclau and Mouffe's was used as a research method. LibraryThing were chosen with purposive sampling. End-user as a nodal point located in the center of semantic systems of digital information discourse, language, cataloging, and members were elements articulated around the end-user. Popularity, commonness, participatory, locality, relateness, fluidity and independence from professional catalogers and standards of cataloging were identified as features of cataloging. Easiness, unlocality, flatness and lack of specific precondition were the features of membership in this database. Language and narration of end-users were a dominate in this database but language and narration of elite in modern discourse of traditional library organization was marginalized. Tags are an important phenomenon for presentation of the user language and construction of the database. Uncontrolled, relative, non-standard, unofficial and de-authorized languages of end-users provide suitable status for deconstructive interpretations from the texts in LibraryThing. Classification, updatness, being free and non-profit were the moments

* Corresponding Author

Iranian Journal of
**Information
Processing and
Management**

Iranian Research Institute
for Information Science and Technology
(IranDoc)

ISSN 2251-8223

eISSN 2251-8231

Indexed by SCOPUS, ISC, & LISTA

Vol. 37 | No. 3 | pp. 781-806

Spring 2022

<https://doi.org/10.35050/IJPM010.2022.296>

of information organization discourse in LibraryThing. Features of modern discourse of information organization such as obsolescence, hierarchical, authoritarianism are rejecting to the field of discursivity. Discourse of digital information organization articulation stands in contrast to modern systems of information organization in libraries.

Keywords: Discourse, Information Organization, Tagging, LibraryThing, Laclau and Mouffe Discourse Analysis

واکاوی نظام معنایی گفتمان سازماندهی

اطلاعات دیجیتال در برچسب گذاری

اجتماعی

قاسم موحدیان

دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی؛
گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی؛ دانشگاه اصفهان؛
اصفهان، ایران gh.movahedian@gmail.com

احمد شعبانی

دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی؛ استاد؛ گروه علم
اطلاعات و دانش‌شناسی؛ دانشگاه اصفهان؛ اصفهان،
ایران؛
پدیدآور رابط shabania@edu.ui.ac.ir

مهر داد چشمه سهرابی

دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی؛ دانشیار؛
گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی؛ دانشگاه اصفهان؛
اصفهان، ایران mo.sohrabi@edu.ui.ac.ir

عاصفه عاصمی

دکتری بیزینس انفورماتیک؛ استاد محقق گروه بیزینس
انفورماتیک؛ دانشگاه کروینوس؛ بوداپست، مجارستان؛
asemi.asefeh@uni-corvinus.hu

دریافت: ۱۴۰۰/۰۱/۱۸ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۵/۲۳ مقاله برای اصلاح به مدت ۴۵ روز نزد پدیدآوران بوده است.

چکیده: ظهور شبکه‌های اجتماعی و پدیده‌هایی نظیر برچسب‌گذاری، تغییراتی را در زمینه زبان اطلاعات، هم در محتوا و هم در بیان صوری آن و در ساختار سازماندهی اطلاعات موجب شده است. هدف این پژوهش بررسی نظام معنایی گفتمان سازماندهی اطلاعات دیجیتال در پدیده برچسب‌گذاری اجتماعی است. روش پژوهش تحلیل گفتمان با رویکرد «لاکلا و موف» است. پایگاه «لابرری‌تینگ» با توجه به این که نمونه‌ای برجسته و غنی از دلالت‌های گفتمان سازماندهی اطلاعات دیجیتال در برچسب‌گذاری را ارائه داده، به صورت هدفمند به عنوان مورد پژوهش انتخاب شد. یافته‌ها نشان داد که گفتمان سازماندهی اطلاعات در برچسب‌ها در تقابل با گفتمان مدرن سازماندهی اطلاعات در کتابخانه‌ها شکل گرفته است. در مفصل‌بندی گفتمان سازماندهی برچسب‌ها، کاربرد به‌عنوان دال مرکزی، محور مفصل‌بندی قرار گرفته و دال‌های شناوری چون زبان، فهرست‌نویسی، و عضویت در نظام معنایی گفتمان سازماندهی

نشریه علمی | رتبه بین‌المللی
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

شاپا (چاپی) ۲۲۵۱-۸۲۲۳

شاپا (الکترونیکی) ۲۲۵۱-۸۲۳۱

نمایه در SCOPUS، ISI، LISTA و

ijpm.irandoc.ac.ir

دوره ۳۷ | شماره ۳ | صص ۷۸۱-۸۰۶

بهار ۱۴۰۱

<https://doi.org/10.35050/IJPM010.2022.296>

برچسبی پیرامون دال مرکزی کاربر مفصل‌بندی می‌شوند. این گفتمان تلاش دارد با جذب عناصری از گفتمان رقیب نظیر رده‌بندی، روزآمدی، رایگان بودن و ایجاد انسداد معنایی، آن‌ها را تبدیل به وقته‌های گفتمان خود کند. این کار در فضای تقابل و غیرت‌سازی با ایجاد زنجیره هم‌ارزی از عناصر قابل جذب در گفتمان خودی، و در مقابل، ایجاد زنجیره تفاوت و بزرگنمایی عناصری همچون کهنگی، اقتدارگرا بودن، و سلسله‌مراتبی بودن در گفتمان رقیب (گفتمان مدرن سازماندهی اطلاعات) و طرد آن‌ها به حوزه گفتمان کهنگی یا میدان گفتمان صورت می‌گیرد.

کلیدواژه‌ها: گفتمان، سازماندهی اطلاعات، برچسب‌گذاری، لایبرری‌ینگ، تحلیل گفتمان
لاکلا و موف

۱. مقدمه و طرح مسئله

فناوری در مفهوم تاریخی آن همواره بر زندگی بشر تأثیر گذاشته و اختراعات و تحولات فناورانه نظیر ابداع الفبا، اختراع چاپ، و تحولات متأخر فناوری اطلاعات موجب تغییراتی مهم بر زیست‌بوم اطلاعاتی جوامع شده است. در دهه‌های اخیر و با پیدایش انقلاب دیجیتال، فناوری اطلاعات به نحوی شتابان رو به رشد گذاشت و تبعات اجتماعی و فرهنگی فناوری دیجیتال به شکلی گسترده ساحت‌های مختلف حیات بشری را تحت تأثیر قرار داد؛ به قسمی که با دوره‌های پیشین قابل مقایسه نیست. عصر اطلاعات دیجیتال امکانات و ابزارهای فراوان و با قابلیت‌های گوناگون برای سازماندهی اطلاعات فراهم آورد، اما همزمان بر پیچیدگی‌های علمی و حیات اجتماعی افزوده شد. مراکز مدیریت و سازماندهی اطلاعات به دلیل تغییرات و تحولات مداوم، سریع، و گسترده فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی، تحولات نوینی را در ساحت سازماندهی اطلاعات تجربه می‌کنند. کارآمدی سازوکارهای سنتی سازماندهی اطلاعات تا رشد شگفت‌انگیز وب و ظهور فضای اطلاعات دیجیتال و پدیده‌های نوین در این عرصه، به شیوه‌ای جدی با چالش مواجه نشده بود.

در این بین ظهور شبکه‌های اجتماعی و پدیده‌هایی نظیر برچسب‌گذاری، تغییراتی را در زمینه زبان، هم در محتوا و هم در بیان صورتی آن، و در ساختار سازماندهی اطلاعات موجب شده است. نظام‌های سازماندهی اطلاعات مدرن که در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی به کار گرفته شده، حداقل در امر زبان‌گرایی به همسانی، یکدستی، و معیارسازی داشته و رویه‌ای محافظه‌کارانه در کاربرستی بی‌محابای زبان محاوره در نظام‌های

سازماندهی و بازیابی اطلاعات دارند. وجود قواعد و استانداردهای گوناگون کنترل و یکدست‌سازی، تدوین سرعنوان‌های موضوعی و اصطلاحنامه‌ها، و فهرست‌های مختلف کنترل مستند در سازماندهی را می‌توان شاهدهی بر این مدعا دانست. محافظه‌کاری زبانی و پیش‌فرض کنترل معنا مسئله‌ای گفتمانی بوده که ناشی از رویکرد و طرز نگاه و اندیشه متخصصان این حوزه به مسئله سازماندهی و بازیابی اطلاعات است. امکان استفاده از زبان محاوره و همگانی و زوال مرزبندهای سنتی نخبه/ توده در امر تولید و مصرف اطلاعات انگیزه‌های پژوهشگران برای مطالعه وضعیت جدید و ویژگی‌ها و مؤلفه‌های حاکم بر آن را تقویت کرده و اهمیت بیش از پیش این بررسی را یادآور می‌شود. برجسب‌گذاری اجتماعی به‌عنوان پدیده‌ای نوظهور در سازماندهی و بازیابی اطلاعات در فضای مجازی و وب بوده که همواره مباحث متعددی را در میان متخصصان سازماندهی اطلاعات ظاهر ساخته است. ویژگی برجسب‌گذاری این است که در این پدیده، سازماندهی اطلاعات نه توسط مؤلف و مصنف به‌عنوان تولیدکنندگان اطلاعات و نه توسط متخصصان سازماندهی و واسطه‌های اطلاعاتی، بلکه توسط عامه مردم به‌عنوان کاربران نهایی اطلاعات صورت می‌گیرد. برجسب‌ها دیدگاه کاربران و برداشت آن‌ها از یک منبع اطلاعاتی را انعکاس می‌دهند (Trant & Wyman 2006; Golder & Huberman 2006). برجسب‌گذاری در واقع، زبان کاربران را انعکاس داده و آن‌ها را مجاز می‌کند که از برجسب‌های مورد علاقه خود استفاده کنند (Choi 2011). این دیدگاه، اهمیت به‌سزایی داشته و محل توجه پژوهش‌های متعددی بوده است که به مسائل مختلف این پدیده و ابعاد آن پرداخته‌اند (Makani & Spiteri (2007), Spiteri (2010) سودمندی برجسب‌گذاری را در فهرست‌نویسی و رده‌بندی با بررسی جنبه‌های زبان‌شناختی لغات به کاررفته توسط کاربران مورد تحلیل قرار داده‌اند، و پژوهش‌های Choy & Lui (2006), Golder & Huberman (2006), Choi (2011), Yanbe et al. (2007), Bao et al. (2008), Kipp & Campbell 2010, Heymann & Garcia-Molina (2008), Sen et al. (2006). تأثیر برجسب‌گذاری و شیوه سازماندهی اطلاعات با استفاده از برجسب‌گذاری را بر بازیابی اطلاعات بررسی کرده‌اند. نتیجه پژوهش Choy & Lui (2006) نشان داد که برجسب‌گذاری اشتراکی تأثیر قابل‌ی در بازیابی اطلاعات دارد. (Kipp & Campbell (2010) سودمندی برجسب‌گذاری را در بازیابی اطلاعات علمی و دانشگاهی بررسی کرده‌اند. با توجه به نتایج پژوهش‌های مورد اشاره و تأثیر برجسب‌گذاری در سازماندهی و بازیابی اطلاعات دیجیتال، مطالعه این پدیده به‌عنوان شیوه‌ای نوین از سازماندهی و بازیابی

اطلاعات اهمیت به‌سزایی داشته و نیازمند مطالعات گسترده و عمیق‌تری است. (Choi (2011) مطالعه کمی پدیده برچسب‌گذاری را ناکافی دانسته و بر انجام مطالعات کیفی به‌عنوان گام ضروری در فهم سودمندی و استفاده از برچسب‌گذاری در سازماندهی اطلاعات دیجیتال تأکید دارد. مسئله اصلی در این پژوهش نیز تمرکز بر جنبه‌های کیفی این پدیده است. جدای از جنبه‌های فنی و کاربردی برچسب‌گذاری و بررسی تأثیر آن به‌عنوان یک ابزار بر سازماندهی و بازیابی اطلاعات، و مطالعه تحولی که این پدیده به‌خاطر مشارکت کاربران در سازماندهی و بازیابی اطلاعات ایجاد نموده، حائز اهمیت است. در این راستا پرسش محوری پژوهش جاری بر این قرار است که آیا برچسب‌گذاری اجتماعی وضعیتی برای ظهور گفتمانی جدید در سازماندهی اطلاعات دیجیتال است؟ اگر چنین است، ویژگی‌های گفتمان جدید کدام هستند؟ و نظام معنایی آن چگونه مفصل‌بندی شده است؟

۲. روش پژوهش

پژوهش حاضر با رویکرد کیفی و به روش تحلیل گفتمان انجام شد و برحسب هدف، در دسته پژوهش‌های بنیادی قرار دارد. تحلیل گفتمان از روش‌های کیفی و تفسیری است و با توجه به توصیف نظریه-روش تحلیل گفتمان و مسئله پژوهش و سؤالات طرح‌شده-استفاده از تحلیل گفتمان مناسب‌ترین روش برای به‌کارگیری در این پژوهش بود. همان‌طور که در بخش قبل مطرح شد، «لاکلا و موف»^۱ روش خود را در چند محور عمده مطرح کرده، و در این پژوهش نیز تحلیل‌ها با توجه به این روش‌ها صورت گرفته است. هدف تحلیل گفتمان تعمیم یافته‌ها نیست، بلکه دستیابی به مقولاتی عینی مد نظر است که می‌بایست نظریه بوده و آن را بسط دهند. در این راستا پایگاه «لایبری‌تینگ»^۲ به‌صورت هدفمند انتخاب شده است. از نظر (Fairclough (2001), Wodak & Meyer (2001) و Van Dijk (2001)، تحلیلگر گفتمان در انتخاب نمونه بایستی به برجسته‌ترین داده‌ها، گفتارها، و متون که می‌توانند برای بازنمایی گفتمان مورد نظر مناسب باشند، توجه کرده و از مشورت متخصصان حوزه مورد مطالعه نیز در انتخاب نمونه و تجزیه و تحلیل آن استفاده کند (قجری و نظری ۱۳۹۲). اساس نمونه‌گیری نظری بر انتخاب مواردی بر اساس محتوای

1. Laclau & mouffe

2. LibraryThing

آن‌هاست و نه صرفاً بر مبنای معیارهای انتزاعی روش‌شناختی. نمونه‌گیری بر مبنای ارتباط و مناسب بودن موارد با موضوع پژوهش و نه صرفاً بر مبنای نمایا بودن صورت می‌گیرد (فلیک ۲۰۰۶، ۱۴۱).

به باور پژوهشگر، پایگاه «لایبرری‌تینگ» یک نمونه برجسته و غنی از دلالت‌های گفتمان سازماندهی اطلاعات دیجیتال در برجسب‌گذاری را ارائه داده است و بنابراین، پایگاه «لایبرری‌تینگ» انتخاب شد. این وب‌سایت یک شبکه اجتماعی بزرگ است که به‌عنوان «فیسبوک» کتاب‌ها^۲ توصیف می‌شود و مشهورترین شبکه اجتماعی فهرست برخط کتاب‌ها محسوب می‌شود (Johansson and Golub 2019) که اطلاعات کتابشناختی را از کتابخانه‌ها و فروشگاه‌های کتاب سراسر جهان گردآوری می‌کند. به اهمیت وب‌سایت «لایبرری‌تینگ» و داده‌های غنی آن در پژوهش‌های مرتبط با برجسب‌گذاری از جمله (Bates and Rowley (2011)، (Lu, Park & Hu (2010)، (Smith (2007)، (Rolla (2009) و (Johansson and Golub (2019) اشاره شده و پژوهش‌های گسترده‌ای نیز توسط متخصصان سازماندهی اطلاعات بر روی مسئله برجسب‌گذاری در سایت «لایبرری‌تینگ» و تأثیر و نسبت آن با نظام‌های رسمی سازماندهی انجام شده است. اما این پژوهش‌ها به شیوه کمی بوده و اغلب به مقایسه برجسب‌ها با سرعنوان‌های موضوعی پرداخته‌اند.

معرفت‌شناسی پوزیتیویستی در تحلیل گفتمان و به‌طور کلی در برساخت‌گرایی اجتماعی مردود است. در معرفت‌شناسی پوزیتیویستی فرض می‌شود که دانش قادر است واقعیت عینی را بدون سوگیری بازنمایی کند و برای تضمین این امر، معیارهایی تدوین شده است. اما برای پژوهش‌های کیفی از جمله پژوهش‌های برساخت‌گرایانه معیارهای متعددی پیشنهاد شده است. «یورگنسن و فیلیپس» سه معیار محکم و استخوان‌دار بودن تحلیل، جامعیت تحلیل، و شفافیت تحلیل را پیشنهاد می‌دهند (۲۰۰۰). تحلیل باید محکم و استخوان‌دار باشد؛ بدین معنا که تفسیر، مبتنی بر مشخصه‌های مختلف متن و نه صرفاً یک مشخصه باشد. تحلیل باید جامع باشد؛ بدین معنا که پرسش مطرح‌شده فراروی متن، پاسخ تمام و کمال بگیرد و اگر مشخصه‌ای از متن با تحلیل ارائه‌شده توسط پژوهشگر متعارض بود، بایستی توضیح داده شود. تحلیل باید به‌صورت شفاف بیان شود و اگر میسر است، به خواننده امکان دهد که مدعای پژوهشگر را به‌بوته آزمون بگذارد. این امر از

1. Flick

2. Facebook for books

طریق تفسیرهای مستند، امکان دسترسی مخاطب به داده‌های تجربی، و حتی الامکان نقل قول‌هایی از متن که تحلیل پژوهشگر را تأیید کنند، میسر می‌شود. در این پژوهش تلاش بر این بوده است که هر یک از معیارهای مطرح شده محقق شوند.

۳. یافته‌ها

به‌منظور ارائه تحلیل کلی از گفتمان، ابتدا هر یک از مؤلفه‌های مطرح در نظریه گفتمان «لاکلا و موف» مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته و در انتها مفصل‌بندی و نظام معنایی گفتمان ارائه می‌شود. بررسی‌ها با توجه به محتوای پایگاه «لابرری‌تینگ» شامل محتوای متنی و تصویری بوده و انواع محتوای پایگاه به مثابه متن بررسی شده و با ذکر نمونه‌هایی در این بخش مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

۳-۱. دال‌های گفتمان

در تحلیل ساختار گفتمانی سازماندهی اطلاعات، بررسی‌های محتوایی و مضمونی انجام گرفت و همچنین، روش مقایسه نیز به کار گرفته شد. در تحلیل گفتمان «لاکلا و موف»، متن‌ها معنای خود را در تفاوت و تمایزی که با دیگر متن‌ها و گفته‌ها دارند، کسب می‌کنند این رویکرد در پژوهش جاری نیز مورد توجه بوده است. در استخراج دال‌ها نیز اصول تأکید، تکرار، و اهمیت مورد توجه بودند. در این راستا مفهومی که بیشتر تکرار شده یا تأکید اصلی بر روی آن بود و فهم معنایی نظام گفتمان بدون آن ممکن نمی‌شد، به‌عنوان دال هویت‌بخش و مرکزی خطاب شد. دال مرکزی افزون بر معیارهای مذکور، دالی است که دارای عامل هویت‌بخشی، تعریف‌پذیری، معنابخشی، و انسجام سایر دال‌ها بوده و در نتیجه، مرکز ثقل مفصل‌بندی گفتمانی نیز باشد. چگونگی احصای دال‌ها در این پژوهش نیز بر اساس دو الگوی الف) و اساسی^۱ اجزای صریح عمل گفتمانی، و ب) درک دال گفتمانی بر حسب درک معانی زمینه‌ای (کوثری و تفرشی ۱۳۹۵) صورت گرفت. با بررسی‌های متعدد، فهم مشخصی از نظام معنایی گفتمان و معنای نشانه‌ها حاصل شده و دال‌ها استخراج شدند. سپس، با پیوند بین دال‌های شناور، امکان شکل‌گیری و شناسایی دال مرکزی میسر شده و نقشه مفصل‌بندی گفتمان ترسیم شد. فهرست‌نویسی، عضویت، و زبان به‌عنوان دال‌های شناور و کاربر به‌عنوان دال مرکزی مورد شناسایی قرار گرفتند.

1. deconstruction

فهرست‌نویسی: دال شناور فهرست‌نویسی در گفتمان سازماندهی «لایبرری‌تینگ» بازتعریف می‌شود. این گفتمان سعی دارد معنای خاص خود را بر این دال سوار نماید. در بخش «درباره لایبرری‌تینگ» در اولین جمله آمده است:

«لایبرری‌تینگ خدمات برخی است که به مردم کمک می‌کند کتاب‌هایشان را به آسانی فهرست نمایند. شما می‌توانید به فهرست کتابخانه خود از هر جایی دسترسی داشته باشید، حتی از طریق تلفن همراه (اشاره به اپ لایبرری‌تینگ)، زیرا همه با هم فهرست‌نویسی می‌کنند. «لایبرری‌تینگ» همچنین، مردم را از طریق کتاب‌های مشابه به یکدیگر وصل کرده، و پیشنهادهایی برای خواندن کتاب بعدی ارائه می‌کند و بسیاری موارد دیگر.»

طبق این خوانش دال فهرست‌نویسی مدلول جدیدی پیدا می‌کند که عبارت است از سهولت و آسانی امکان فهرست‌نویسی مشارکتی توسط عموم مردم و عدم نیاز به آموزش و تخصص در فهرست‌نویسی. حال آنکه در گفتمان نوین سازماندهی در کتابخانه، فهرست‌نویسی از مفاهیم اساسی در کتابخانه‌هاست. فهرست‌نویسی به‌عنوان گام آغازین سازماندهی منابع مطرح بوده و فعالیتی تخصصی است که دارای استانداردها، ابزارها، و شیوه‌نامه‌های تخصصی است. نکته بعدی، کارکرد فهرست‌نویسی است که اساساً برای سازماندهی و تسهیل ذخیره و بازیابی منابع است، اما در اینجا کارکرد جدیدی برای فهرست‌نویسی ارائه می‌شود. شما می‌توانید به‌واسطه ایجاد فهرست‌های مشترک به افرادی وصل شوید که تعدادی از کتاب‌های مورد علاقه شما توسط آن‌ها نیز فهرست شده است و پیشنهادی برای خواندن باشد. بررسی بیشتر موارد و فیلدهای لازم برای ورود اطلاعات کتاب و فهرست‌نویسی نیز نشان می‌دهد که هدف تصورشده پایگاه «لایبرری‌تینگ» از فهرست‌نویسی، کمک به انتخاب کتاب برای خواندن است.

گفتمان سازماندهی پایگاه «لایبرری‌تینگ» در رقابت با گفتمان سنتی کتابخانه تلاش دارد دال فهرست‌نویسی را در مفصل‌بندی گفتمان خود جذب کرده و معنای گفتمان رقیب را به حاشیه براند. در این گفتمان کارکرد فهرست‌نویسی الزاماً برای سازماندهی و نظم‌بخشی مجموعه نیست. فهرست‌نویسی امری است موقتی و امکان ویرایش آن توسط فرد یا دیگر مخاطبان وجود دارد. فیلدهای فهرست‌نویسی نیز الزاماً همان فیلدهایی نیستند که به‌واسطه متخصصان و نهادهای بین‌المللی معتبر و تخصصی در سازماندهی اطلاعات

کتابخانه‌ها تجویز می‌شوند، بلکه کاربر می‌تواند فیلدهای جدیدی را شناسایی کرده و برخی فیلدها را حذف کند. گفتمان سازماندهی در این پایگاه برداشتی ساختار شکنانه از فهرست‌نویسی داشته و به ساختار شکنی عناصر، شیوه‌ها و مراحل آن می‌پردازد. همچنین، رویکرد فهرست‌نویسی در کتابخانه‌های سنتی که رویکردی تجویزی از بالا به پایین و مصون از تغییر را ساختار شکنی کرده و از دامنه اختیار و قدرت کتابخانه‌ها و متخصصان فهرست‌نویسی خارج کرده و آن را امری عادی و در اختیار حوزه عمومی کاربران قرار می‌دهد. اختیاراتی که به یکایک کاربران در این امر ارائه می‌شود، به مراتب فراتر از اختیاراتی است که حتی برای متخصصان و متصدیان فهرست‌نویسی در کتابخانه‌ها موجود است. فهرست‌نویسی حول گفتمان سازماندهی این پایگاه ویژگی و کارکرد جدید می‌یابد. عامیانه و توده‌محور بودن امر فهرست‌نویسی، مشارکتی بودن، عدم نیاز به متخصص فهرست‌نویسی، عدم بهره‌جویی از استانداردهای خاص فهرست‌نویسی، محلی و نسبی بودن، و سیالیت از ویژگی‌های فهرست‌نویسی در این پایگاه بود.

عضویت/ پذیرش دیگری: سهولت عضویت، فقدان پیش‌شرط خاص برای عضویت، همسطح بودن اعضا، و بی‌مکانی از ویژگی عضویت در این پایگاه است. دال عضویت به مفهوم عضو شدن و بهره‌مندی صرف از یک سری امکانات و خدمات به صورت یک‌سویه نیست، بلکه عضویت در این پایگاه به منزله دستیابی و سهم‌شدن در اختیارات و قدرت، و عضو تیم مدیریتی بودن و مشارکت در سازماندهی محتوای سیستم است. عضویت در مدیریت مشارکتی اجتماعی بزرگ از اعضاست؛ اعضایی که همه در آن به صورت برابر و هم‌زمان رئیس/ مرئوس هستند.

عدم دریافت اطلاعات هویتی و مشخصات اعضا و بی‌اهمیتی این اطلاعات، در پایگاه آن‌ها را فارغ از ویژگی‌های زبانی، جغرافیایی، و فرهنگی در موقعیت همسطح و برابر قرار می‌دهد. آنچه که اهمیت خواهد داشت، فعالیت‌های برساخت‌گرایانه افراد خواهد بود. عضویت در این پایگاه همراه با کنشگری و داشتن نقش فعال در بازنمایی محتوا در پایگاه است.

چندگانگی و اختلاط زبان: چندزبانی از ویژگی‌ها و جذابیت‌های پایگاه معرفی شده است. گزینه انتخاب زبان از میان زبان‌های مختلف امری طبیعی و برای کمک به مخاطبان پایگاه بوده و امکان ارتباط و عضویت کاربران در زبان‌های مختلف را فراهم می‌آورد. اما، این

تفکیک زبانی صرفاً در معرفی امکانات و ارائه بخش‌های مختلف پایگاه است و اساساً در محتوای پایگاه و در ورود اطلاعات و تشکیل کتابخانه‌های شخصی و ایجاد شبکه‌های متنوع کتاب‌ها و نظام‌های معنایی برجسب‌ها تفکیک زبانی وجود ندارد و کاربران مختار بوده با هر زبانی که تمایل دارند، نوشته و برجسب بزنند و یا کتاب‌های به زبان‌های مختلف را در یک قفسه و در کنار هم جمع‌آوری کنند، و یا به کتابی در زبان انگلیسی برجسب به زبان فارسی الصاق کنند، و مرور و معرفی کتاب را به زبان عربی یا زبانی دیگر بیان کنند. تفکیک و مرزبندی زبانی آن‌گونه که در گفتمان سازماندهی در کتابخانه‌ها رایج و مقبول است، نیست و در اینجا طرد و به حاشیه رانده شده و تلفیق و نادیده گرفتن مرزبندی‌های زبانی در نظام معنایی گفتمان سازماندهی پایگاه «لایبرری‌تینگ» مد نظر قرار می‌گیرد. البته، کم‌رنگ‌شدن مرزبندی‌های زبانی صرفاً در تلفیق میان زبان‌های مختلف نبوده، بلکه ابعادی گسترده و پیچیده نیز پیدا می‌کند. امکان تلفیق نشانه‌ها و علائم مختلف زبانی نظیر استفاده از اعداد به جای حروف الفبا، استفاده از نمادها و تصاویرک‌های مختلف در تلفیق با حروف الفبا نیز وجود دارد. این مسئله ویژگی هویتی خاصی به زبان حاکم بر پایگاه می‌دهد که متفاوت از زبان رایج در نظام‌های مدرن سازماندهی اطلاعات است.

زبان حاکم بر پایگاه، زبان و روایت کاربران است. اختیار نامحدود کاربران در بیان آزادانه، زبان و روایت کاربر را بر پایگاه حاکم کرده است. پایگاه در اصل بر اساس زبان کاربران ساخته شده و این ویژگی در همه بخش‌های پایگاه وجود دارد. دال زبان در مفصل‌بندی گفتمانی این پایگاه با به‌کارگیری زبان مخاطب عام و به حاشیه راندن زبان نخبگانی در کتابخانه سنتی (زبان مؤلف و یا زبان متخصصان سازماندهی) شکل گرفته است.

اما زبان کاربران، زبانی محاوره‌ای، متکثر، مبهم، و چندمعنایی است که در مقابل زبان رسمی و معیار قرار می‌گیرد. قاعده خاصی برای گفتار در این پایگاه وجود ندارد و کاربر مختار است با زبان و گفتار خاص خود به تولید محتوا و کمک به سازماندهی محتوای سایت پردازد. ویژگی پایگاه نیز به گونه‌ای است که این امکان را پدید می‌آورد. ویژگی مهم دیگر پایگاه برای تجلی زبان کاربر، برجسب‌ها هستند. در گفتمان سنتی سازماندهی اطلاعات در کتابخانه‌ها تلقی خاصی از زبان وجود دارد و دسته‌بندی‌هایی صورت می‌گیرد، اما در این دسته‌بندی‌ها زبان کاربر غایب است. زبان و روایت رایج در بر ساخت محتوای پایگاه «لایبرری‌تینگ»، زبانی ناخالص، کنترل‌نشده، نسبی و محلی،

محووره‌ای، غیراستاندارد، و اقتدارزدایی شده است که موقعیت مناسبی برای برداشت‌های ساختارشکنانه از متون را برای اعضا فراهم می‌آورد.

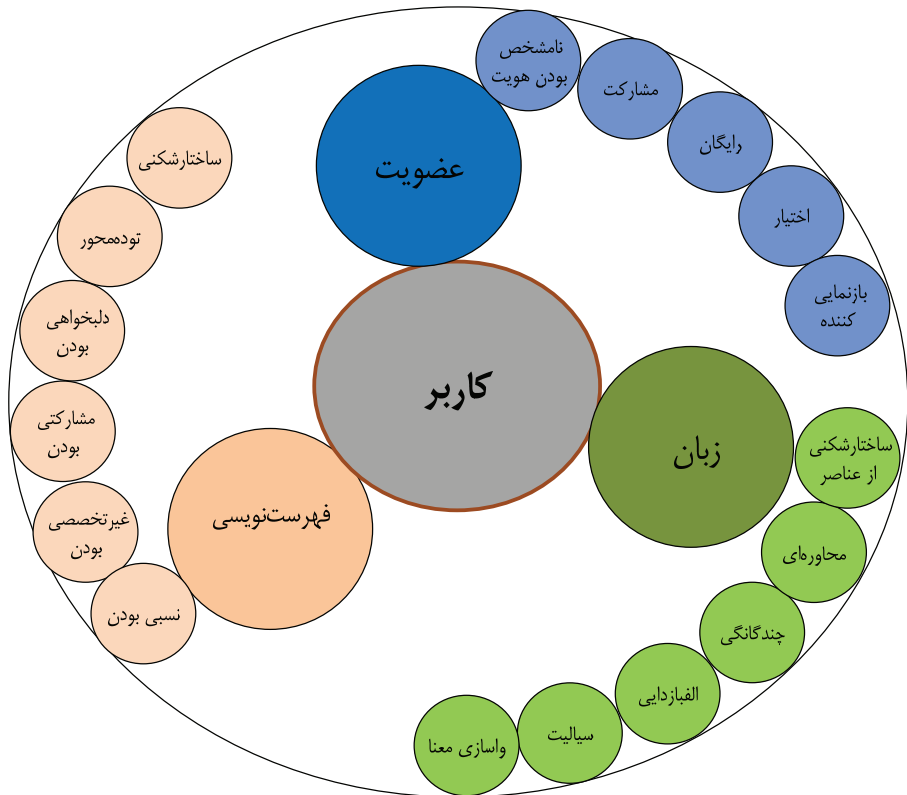
کاربر: کاربر دال مرکزی در مفصل‌بندی گفتمان سازماندهی این پایگاه است. کاربر دالی است که دیگر دال‌ها بر مدار آن منسجم می‌گردند. در این پایگاه همه نشانه‌ها بر محوریت کاربر معنا می‌یابند. اگر کاربر از گفتمان پایگاه غایب شود، نظام معنایی آن فرو پاشیده و سایر دال‌ها بی‌معنا شده و نمی‌توانند در مفصل‌بندی، معنای گفتمانی خود را حفظ کنند. عناصر اگر کاربر محور باشند، جذب شده و تبدیل به وقته‌های گفتمان می‌شوند و اگر ردپایی از ناکاربران داشته باشند، به حوزه گفتمان گونگی طرد می‌شوند. همه امکانات پایگاه و حتی طراحی پایگاه حول دال کاربر معنابخشی می‌شوند. بررسی بخش‌ها و متن‌های مختلفی که در پایگاه وجود دارد، اهمیت دال کاربر را بیشتر نمایان می‌سازد.

اگر امکانات و مزایایی در پایگاه وجود دارد، مواردی است که با حضور کاربر معنا می‌یابند و بدون حضور کاربر، پایگاه در عمل هیچ امکانات دیگری ندارد. مخاطب در کتابخانه‌های سنتی نفر آخر و در زنجیره پابانی کتابخانه و دریافت‌کننده خدمات کتابخانه است و با اصطلاحاتی نظیر کاربر نهایی یا خدمات‌گیرنده خطاب می‌شود. اما جایگاه مخاطب در این پایگاه «لایبرری‌تینگ» به ابتدای زنجیره منتقل می‌شود. به واسطه مخاطب و با حضور وی بخش‌های مختلف پایگاه، شبکه ارتباطات کتاب‌ها و برجسب‌ها و اجتماع کاربران شکل می‌گیرد، و با حذف مخاطب همه این بخش‌ها نیز ناپدید خواهند شد. به عبارت بهتر، هستی پایگاه متوقف به حضور کاربران است و قبل از حضور نخستین کاربر، این پایگاه نیز هویت نداشته و اساساً وجود نداشته است. نخستین کتاب و برجسب و نخستین نقد و نظر، تمامی پس از حضور اولین کاربر پدیدار شده‌اند.

کاربر در پایگاه «لایبرری‌تینگ» تصمیم‌گیر نهایی است. اگر استاندارد وجود داشته و یا شکل خاصی از بازنمایی و سازماندهی منابع وجود دارد، استانداردها و بازنمایی‌هایی بوده که کاربران آن را ایجاد کرده‌اند. کاربر پایگاه صرفاً یک کاربر نیست. شاید به همین دلیل، از مفهوم کاربر استفاده نکرده و از عضو استفاده می‌کند. کاربر این پایگاه تولیدکننده محتوا، مؤلف پایگاه، و سازمان‌دهنده اطلاعات پایگاه نیز است.

۲-۳. مفصل‌بندی دال‌های گفتمان سازماندهی برچسب‌ها

حال می‌توان مفصل‌بندی گفتمان سازماندهی در این پایگاه را با توجه به دال مرکزی و دال‌های شناور ارائه کرد. چنانکه در شکل ۱، نیز نمایان است، دال‌های زبان، فهرست‌نویسی، و عضویت به‌عنوان دال‌های شناوری مطرح شده که پیرامون دال مرکزی کاربر، مفصل‌بندی خاصی را ایجاد کرده‌اند.

شکل ۱. مفصل‌بندی گفتمان سازماندهی اطلاعات در برچسب‌ها

دال‌های زبان، فهرست‌نویسی، و عضویت دارای معنای مشخصی در گفتمان سازماندهی کتابخانه‌ها بوده و تلقی خاصی پیرامون آن‌ها وجود دارد. اما گفتمان سازماندهی پایگاه «لایبرری‌تینگ» این عناصر را جذب کرده و با ارائه معنایی نو و طرد معانی دیگر و یا طرد معانی تثبیت‌شده در گفتمان رقیب (گفتمان مدرن سازماندهی در کتابخانه‌ها)، سعی در جذب این عناصر در مفصل‌بندی گفتمان خود نموده است. این معانی و تثبیت آن‌ها

پیرامون دال مرکزی کاربر صورت گرفته است. فهرست‌نویسی امری است که توسط کاربر انجام می‌شود، مفاد، شیوه، و استانداردهای آن را نیز کاربر تعیین می‌کند. محتوای پایگاه را نیز کاربر نگارش کرده است، معرفی‌ها، نقدها، برجسب‌ها، شیوه ارتباطات این برجسب‌ها، همه از زبان کاربر روایت شده است، زبان متکثر کاربر در جای جای پایگاه و در سازماندهی موضوعی آن متجلی شده است. اما برای سخن گفتن درباره گفتمان صرفاً ارائه مفصل‌بندی آن کافی نیست و به سایر مؤلفه‌ها نیز نیاز است؛ به‌ویژه این که مؤلفه‌هایی که به‌دنبال غیریت‌سازی^۱، و ایجاد فضای متعارض با گفتمان‌های رقیب شکل می‌گیرند، و از جمله شیوه‌های مهم در غیریت‌سازی، مسئله برجسته‌سازی گفتمان خودی و به حاشیه‌راندن گفتمان‌های رقیب است.

۳-۳. فضای تعارض و گفتمان رقیب

مفصل‌بندی گفتمانی سازماندهی اطلاعات در «لایبرری‌تینگ» در تقابل و رقابت با گفتمان مدرن سازماندهی اطلاعات در کتابخانه‌ها تعریف شده است. در این مفصل‌بندی اصول پذیرفته‌شده و ویژگی‌های بدیهی گفتمان مدرن سازماندهی به روش‌های مختلف به چالش کشیده شده و تلاش می‌شود با حاشیه‌ای‌سازی این اصول و در مقابل، با برجسته‌سازی ویژگی جدیدی از گفتمان سازماندهی اطلاعات دیجیتال در برجسب‌گذاری و یا خوانش متفاوتی از اصول سازماندهی در کتابخانه‌ها، معنایی جدید به آن‌ها بخشیده و در مفصل‌بندی گفتمانی سازماندهی اطلاعات دیجیتال در برجسب‌گذاری به کار گرفته شوند. ویژگی مهم و اساسی سازماندهی اطلاعات در «لایبرری‌تینگ»، برجسب‌گذاری است. پژوهش‌های متعددی در زمینه برجسب‌گذاری توسط پژوهشگران و متخصصان سازماندهی اطلاعات به انجام رسیده و اغلب پژوهش‌ها به بررسی مزیت‌ها و معایب برجسب‌ها، به‌ویژه در مقایسه با سرعنوان‌های موضوعی پرداخته بودند. نکته قابل توجه این که در پژوهش‌ها برجسب‌گذاری به‌عنوان پدیده‌ای نو، ولی با کارکرد و هدف‌های مشابه با سرعنوان‌های موضوعی نگریسته شده. به‌عبارتی، برجسب‌گذاری در گفتمان مدرن سازماندهی اطلاعات به‌عنوان پدیده‌ای برای سازماندهی اطلاعات نگریسته شده است. اما نظام گفتمانی در «لایبرری‌تینگ» برجسب‌گذاری را در رویکردی متفاوت با برداشت

1. otherness

گفتمان سازماندهی مدرن به کار می‌گیرد. در تعریف برجسب عنوان شده است که «برجسب‌ها راهی برای رده‌بندی کتاب‌هاست بر اساس آنچه که شما فکر می‌کنید نه بر اساس آنچه که کتابداران رسمی فکر می‌کنند» (LibraryThing 2020). کتابداران نمایندگان گفتمان رسمی سازماندهی دانش هستند که امر سازماندهی در کتابخانه‌ها به واسطه آن‌ها صورت می‌گیرد. تعریف پایگاه «لایبرری‌تینگ» از برجسب‌ها به گونه‌ای ارائه شده است که برجسب‌ها را در تقابل با گفتمان سنتی کتابخانه در نظر گرفته است. در گفتمان سازماندهی پایگاه «لایبرری‌تینگ»، برجسب‌ها بسی فراتر از یک ابزار برای احصای موضوع و سازماندهی آثار مطرح هستند. در این پایگاه برجسب‌ها ابزار سخنگویی کاربران، ابزار تعامل و تشکیل شبکه ارتباطات کاربران با علایق مشترک، و اساساً نوعی برساخت دانش هستند. برجسب‌ها همچنین، خاصیت ترویجی داشته و به منظور تبلیغ و ترویج یک کتاب و پیشنهاد برای خواندن نیز به کار می‌روند. برجسب‌ها برای ترویج یک موضوع نیز کاربرد داشته و می‌توانند به عنوان ابزاری برای نبردهای گفتمانی در خدمت منافع و خواست گروه‌های مختلف با اهداف سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، و نظایر آن قرار گیرند. این است که مقایسه برجسب‌ها با سرعنوان‌های موضوعی، مقایسه دو پدیده به ظاهر شبیه به هم، ولی متفاوت در اهداف و کارکرد است. سرعنوان‌های موضوعی با هدف کنترل زبانی و بازنمایی معنای مشخصی ایجاد می‌شوند، حال آنکه برجسب‌ها بدون کنترل زبانی و در راستای واسازی معنا بوده و ابزاری برای مقاصد مختلف کاربران هستند.

در بخش دیگری از پایگاه درباره رده‌بندی چنین مطرح شده است: «برای سازماندهی صدها کتابی که ممکن است داشته باشید، رده‌بندی‌های موضوعی کتابخانه‌ها از جمله «رده‌بندی کتابخانه کنگره» صرفاً یکی از راه‌هاست؛ حال آنکه برای اغلب کتابخانه‌های شخصی کمتر مورد استفاده قرار می‌گیرد (Library Thing 2020).

رده‌بندی به عنوان رکن سازماندهی کتاب‌ها در کتابخانه محسوب شده، ولی توصیف «لایبرری‌تینگ» از رده‌بندی نشان می‌دهد که رده‌بندی کتاب در کتابخانه‌ها به ویژه کتابخانه‌های شخصی الزاماً نباید منحصر به رده‌بندی‌های رسمی نظیر «رده‌بندی کنگره» باشد. می‌توان به رده‌بندی‌های دیگری که مطابق با خواست و سلیقه کاربر بوده نیز فکر کرد. این پایگاه برجسب‌ها را به عنوان راهکاری برای سازماندهی کتابخانه‌های شخصی پیشنهاد می‌دهد. به بیان دیگر، در بحث رده‌بندی نیز گفتمان سازماندهی اطلاعات در پایگاه «لایبرری‌تینگ» خود را در مقابل گفتمان مدرن سازماندهی اطلاعات در کتابخانه‌ها

تعریف می‌کند. به‌عبارتی، بیشتر عناصر و ویژگی‌ها و اصول سازماندهی که در کتابخانه‌ها مطرح بوده و از مبانی و بدیهیات سازماندهی به‌شمار می‌روند، در این پایگاه به حاشیه رفته و اصول و ویژگی‌های دیگری در تقابل با آن‌ها مد نظر قرار می‌گیرد. در گفتمان جاری کتابخانه‌ها، سازماندهی امر اصلی و از فعالیت‌های اصلی کتابداران و جزء کارکرد مهم کتابخانه به‌شمار رفته که به‌عنوان یک امر تخصصی و علمی در کتابخانه‌ها تلقی می‌شود، اما در این پایگاه سازماندهی فعالیتی تخصصی نبوده، بلکه یک فعالیت عمومی است که همه کاربران می‌توانند در آن مشارکت کنند. در این جا دیگر الزاماً با نظام‌های طراحی شده و آماده سازماندهی اطلاعات سروکار نخواهیم داشت، بلکه هر فردی می‌تواند سازماندهی خاص خود را اعمال نموده و نظام سازماندهی منابع در کتابخانه خود را شخصی‌سازی کند. از طرفی، امکان واژه‌سازی ابداعی و آزادانه، فقدان کنترل خاص در برچسب‌گذاری، و عدم نیاز به پای‌بندی به قواعد زبان، الفبا، و دستورالعمل مشخص وضعیتی را حاکم می‌کند که سازماندهی به یک امر نسبی تبدیل می‌شود. وقتی وضعیت موقتی و نسبی حاکم می‌شود، دیگر نمی‌توان از ساختار واژگانی و نظام معنایی خاصی در سازماندهی صحبت کرد و پیش‌بینی خاصی درباره آن انجام داد؛ حتی نمی‌توان پیش‌بینی خاصی درباره معنای واژگان به کار رفته و هدف و نیت کاربر از کاربرد خاص یک واژه و برچسب را صورت داد. این مسئله پیامدهایی در امر بازیابی اطلاعات نیز خواهد داشت؛ زیرا امکان جست‌وجوی برچسب‌ها و بازیابی اطلاعات از طریق برچسب‌ها نیز امری نه‌چندان سودمند جلوه خواهد کرد. بررسی پایگاه «لایبرری‌تینگ» نیز نشان می‌دهد که امکانات چندانی برای جست‌وجوی برچسب‌ها فراهم نشده است. حال آنکه در کتابخانه‌ها جست‌وجو از مهم‌ترین گام‌ها برای بازیابی اطلاعات از کتابخانه است و کاربر به‌واسطه جست‌وجو در نظام کتابخانه به اطلاعات مورد نیاز دسترسی پیدا می‌کند؛ چنانکه در کتابخانه‌های سنتی، کاربران به برگه‌دان‌ها هدایت شده و در نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای نیز وجود جعبه جست‌وجو از مهم‌ترین بخش‌هاست و به‌طور معمول، در وسط صفحه اصلی نرم‌افزارها تعبیه می‌شود. اما، در صفحه اول پایگاه «لایبرری‌تینگ» گزینه خاصی برای جست‌وجوی برچسب‌ها وجود ندارد. جست‌وجو و بازیابی برچسب‌ها یک امر حاشیه‌ای است و در مقابل برپویش مسیر برچسب‌ها تأکید می‌شود؛ هدایت از برچسبی به برچسب دیگر و مسیرپویی در شبکه به‌هم‌تنبه‌ای از برچسب‌ها. بنابراین، هدف اصلی از برچسب‌گذاری، برای جست‌وجو نیست و جنبه‌های ارتباطی و تعاملی آن پررنگ‌تر است.

بازیابی اطلاعات از طریق برجسب‌ها در پایگاه «لایبرری ٲینگ» نیز با مسیرپویی پیوندهای شبکه‌ای برجسب‌ها میسر شده و جست‌وجو و بازیابی کلیدواژه‌ای همانند نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای در حاشیه قرار می‌گیرد.

برجسته‌سازی عناصر گفتمان خود، و به حاشیه‌رانی تعریف‌های گفتمان رقیب و ایجاد فضای تعارض و رقابت از جمله راهبردهای گفتمان‌هاست. گفتمان‌ها تلاش دارند معانی مربوط به خود را در جایگاه برتر قرار داده و قابل پذیرش کنند و معانی عناصر در گفتمان‌های دیگر را به حاشیه برانند. به‌طور کلی، گفتمان‌ها در فضای تضاد و تفاوت بین گفتمانی شکل می‌گیرند. در این‌جا نیز گفتمان دیجیتال پایگاه «لایبرری ٲینگ» مفصل‌بندی عناصر خود را در تقابل با گفتمان مدرن سازماندهی در کتابخانه‌ها شکل داده و مرزبندی می‌کند. اما این راهبرد نیز با روش‌های متعدد، از جمله ساختارشکنی صورت گرفته است.

۳-۴. ساختارشکنی و اساسی نظام‌های رسمی رده‌بندی منابع کتابخانه‌ها

در بخش تنظیمات مربوط به رده‌بندی کتابخانه، امکان انتخاب بین طرح‌های مختلف رده‌بندی وجود دارد. کاربر می‌تواند هر یک از رده‌بندی‌ها شامل رده‌بندی «دهدهی دیویی»، رده‌بندی «کتابخانه کنگره»، رده‌بندی «کتابخانه ملی کشاورزی»، رده‌بندی «کتابخانه ملی پزشکی»، رده‌بندی «دهدهی جهانی (UDC)»، رده‌بندی کتابخانه‌های «چین» (CLC)، رده‌بندی «دهدهی نیپون» (NDC) (رده‌بندی مورد استفاده در ژاپن)، رده‌بندی «دهدهی کره» (KDC)، رده‌بندی کتابشناختی کتابخانه‌های «روسیه» (BBK)، رده‌بندی «کولن»، رده‌بندی موضوعی «براون» (SC)، و بسیاری رده‌بندی‌های رایج در جهان و حتی برخی رده‌بندی رایج در صنعت نشر و فروش کتاب را انتخاب کند، یا هیچ‌یک را انتخاب نکرده و رده‌بندی شخصی خود را اعمال نماید و یا اساساً از نظام رده‌بندی برای کتابخانه‌اش استفاده نکند. حال، در ادامه، نظام رده‌بندی «دهدهی دیویی» را به‌عنوان یکی از گزینه‌های پیش‌روی کاربران بررسی می‌کنیم. پس از انتخاب این رده‌بندی و ورود به صفحه‌ی مربوط به تنظیمات رده‌بندی، از نظام جدیدی از رده‌بندی صحبت می‌شود که «سیستم دهدهی ملویل (MDS)» نام گرفته است. در توصیف این سیستم آمده است:

«این سیستم برگرفته از سیستم دهدهی دیویی است که بر اساس حوزه

عمومی (منظور زبان رایج در بین عامه مردم) و با اضافه کردن توسط کاربران ایجاد شده است. امروزه، *MDS* دیگر همان سیستم دهدهی دیویی نیست، زیرا اصطلاحات و واژه‌سازی‌ها صرفاً از منابع حوزه عمومی وارد این سیستم می‌شوند» (LibraryThing 2020).

در واقع، در این بخش، تقابلی بین رده‌بندی «دهدهی دیویی» و نظام جدید پایگاه «لایبرری‌تینگ» ایجاد شده است. ساختار شکنی، هم در نام آن و هم در محتوای آن صورت می‌گیرد. به جای واژه رده‌بندی (اصطلاحی رایج در گفت‌وگو سازماندهی کتابخانه) از واژه سیستم (اصطلاحی رایج در علوم رایانه) استفاده می‌کند و حتی در توضیح و اشاره مطرح شده است که «سیستم دهدهی دیویی در کتابخانه‌ها به عنوان رده‌بندی دهدهی دیویی نامیده می‌شود» و بر غیریت‌سازی نظام سازماندهی پایگاه به‌عنوانی نظامی روزآمد و متفاوت از رده‌بندی «دهدهی دیویی» تأکید می‌کند. استفاده از واژه «سیستم» به جای «رده‌بندی» و استفاده از نام کوچک «ملویل دیویی»، و کاربرد «سیستم دهدهی ملویل» نه تنها تداعی نظام «رده‌بندی دهدهی دیویی» است، بلکه با تأکید بر روزآمدی این نظام و برجسته‌سازی و غیریت‌سازی ویژگی‌های منفی نظام «رده‌بندی دهدهی دیویی»، نظام مورد استفاده در پایگاه را در موقعیتی برتر قرار می‌دهد.

در ادامه، ویژگی‌های «سیستم دهدهی ملویل» در پایگاه لایبرری‌تینگ شرح داده می‌شود. ویرایش این سیستم توسط سازمان‌هایی که دارای حق مؤلف هستند (یعنی صاحب این سیستم هستند) نبوده، بلکه توسط مردم و عامه صورت می‌گیرد و واژه‌ها و اصطلاحات آن هم نه توسط متخصصان، بلکه از دانش حوزه عمومی استخراج می‌شود. با تأکید بر قدمت «رده‌بندی دیویی» با ذکر تاریخ ابداع (سال ۱۸۷۶) و همین‌طور ویرایش‌های متعدد آن، کهنگی و قدمت «رده‌بندی دهدهی دیویی» را به‌عنوان ضعف برجسته کرده و در مقابل بر روزآمدی «سیستم دهدهی ملویل» تأکید می‌کند.

در بخشی دیگر از پایگاه از یک سیستم دیگر رده‌بندی بنام «دیوموجی»^۱ نام برده می‌شود، که با الهام از «سیستم دهدهی ملویل» ساخته شده و در واقع، نسخه غیرالفبایی آن است. «دیوموجی» از ترکیب دو واژه «دیویی و ایموچی» ساخته شده و همان‌گونه که شکل شماره ۲، نیز نشان می‌دهد، «دیوموجی» با افزودن علائم «ایموچی» به نظام

1. Dewmoji

رده‌بندی توسط کاربران ایجاد می‌شود. برای مثال، در این شکل، به‌جای علوم اجتماعی از تصویرک دختر و پسر (دال بر ارتباطات و تعاملات اجتماعی) و به‌جای مذهب از علامت دست به معنای عبادت استفاده شده است. در اینجا افزون بر این که ساختار شکنی از نظام رده‌بندی صورت می‌گیرد، علائم و تصویرک‌ها در بستری جدید به کار گرفته شده و معنای خاصی به آن‌ها داده می‌شود. برای مثال، علامت دست در فضای مجازی بیشتر به معنای تشکر به کار می‌رود، ولی در اینجا به‌عنوان «دیوموجی» ردهٔ دین (برگرفته از شکل عبادت در آیین بودایی) به کار رفته است. به‌جای ادبیات در ردهٔ ۸۰۰، از تصویرک چند کتاب انباشته، به‌جای موسیقی در ردهٔ فرعی ۷۰۸، از شکل نُت موسیقی، و به‌جای تفریح و سرگرمی در ردهٔ فرعی ۷۰۹، از شکل توپ فوتبال استفاده شده است.

Melvil Decimal System: 783.6

Wording: Arts And Leisure > Music > Sacred > Christmas Carols

Dewmoji: 🎵 > 🏛️ > 🙏 > 🎄

0 Information 103,636 📖	1 Philosophy And Psychology 103,714 🧠	2 Religion 294,496 🙏	3 Social Sciences 493,497 👥	4 Language 65,892 🗣️	5 Mathematics And Science 161,415 🔬	6 Technology 380,220 🖥️	7 Arts And Leisure 480,037 🎨	8 Literature 545,312 📚	9 Biography And History 351,584 🕒
70 General Art 42,268	71 Landscape Gardening 5,357 🌳	72 Architecture 24,771	73 Sculpture 14,543 🗿	74 Drawing; Decoration; Design 95,451 🎨	75 Painting 23,878 🖼️	76 Engraving 6,291 🖨️	77 Photography 22,109 📷	78 Music 53,138 🎵	79 Amusements and Recreation 112,216 🎮
780 Music 9,960 🎵	781 Genres And Theory 11,171 💡	782 Vocal 16,106 🎤	783 Sacred 3,072 🙏	784 Instrumental 3,822	785 Orchestral 1,078 🎻	786 Piano and Organ 4,552 🎹	787 Stringed Instruments 2,677	788 Wind Instruments 991 🎷	789 Composers and types of music 310
783.0 249	783.1 14	783.2 273	783.3 173	783.4 55	783.5 61	783.6 Christmas Carols 174 🎄	783.7 56	783.8 75	783.9 419

شکل ۲. رده‌بندی «دیوموجی» بر مبنای الگوی «سیستم دهنده‌ی ملویل (MDS)»

در معرفی «دیوموجی» آمده است:

«دیوموجی: ایموجی برای دهنده‌ی دیویی. یافتن ایموجی برای رده‌های سطح بالای

رده‌بندی دیویی».

در ادامه، بیان می‌شود که «نتایج این اقدام (تغییر دلخواهی رده‌های سطح بالای

رده‌بندی دهدهی دیویی) کمی هیجان‌انگیز و کمی وحشتناک و نگران‌کننده است» (LibraryThing 2020).

و در بخش دیگری آمده است:

«این، در لایبرری‌تینگ عادی است که هر عضوی می‌تواند نظام رده‌بندی را ویرایش کند، و نظام شکل گرفته موجود نیز بر اساس دستکاری‌های متعدد اعضا به دست آمده است» (همان).

هرچند که در این بخش از «لایبرری‌تینگ» بر هیجان‌انگیز بودن امکان تغییر عناوین رده‌ها حتی رده‌های سطح بالا و ایجاد وضعیت جدیدی از نظام رده‌بندی تأکید می‌شود، اما نگرانی از ایجاد وضعیت هرج و مرج و زوال ساختار معنایی قابل اعتماد نیز مطرح است. در گفتمان سازماندهی در پایگاه «لایبرری‌تینگ» نیز در برابر از دست رفتن اعتماد به این نظام سازماندهی به خاطر دستکاری‌های متعدد اعضا توضیح خاصی ارائه نمی‌شود. با عدم توضیح بیشتر درباره دال اعتماد و سکوت در برابر آن، «دال تهی اعتماد» در حوزه گفتمان‌گونگی^۱ قرار می‌گیرد. اعتماد در این پایگاه معنای خاصی ندارد و هیچ‌جا از چگونگی اعتماد مخاطبان به این نظام معنایی سخنی مطرح نمی‌شود. امکان واژه‌گزینی دلخواهی توسط کاربران و تغییر محتوای نظام رده‌بندی، تغییرات دیگری را نیز موجب می‌شود. «نظام رده‌بندی دیویی» ساختاری سلسله‌مراتبی دارد و شبکه مفاهیم و روابط حوزه‌های مختلف علمی و رشته‌ها در ساختار آن مبتنی بر ارتباطات سلسله‌مراتبی است. در گفتمان سازماندهی برجسبی، هرچند ساختار شماره‌گذاری ترتیبی و اعشاری دهدهی به ظاهر حفظ می‌شود، ولی این به معنای حفظ ساختار سلسله‌مراتبی نیست. در واقع، استفاده از شماره‌سازی دهدهی و اعشاری و الگوگیری از «رده‌بندی دهدهی دیویی» به معنای سلسله‌مراتبی بودن ساختار سازماندهی «لایبرری‌تینگ» نیست. وقتی امکان ویرایش رده‌های سطح بالا و به صورت نامحدود توسط هر کاربری وجود داشته باشد، دیگر امکان تصور رویکرد سلسله‌مراتبی بسیار دشوار خواهد بود. کاربر مختار است نظم سلسله‌مراتبی مفاهیم را به هم ریخته و روابط مبتنی بر کل و جز، و یا رده و زیررده را ناپسند بگیرد. بنابراین، امکان برهم‌زدن روابط و نظم سلسله‌مراتبی مفاهیم در ساختار سازماندهی منابع وجود خواهد داشت و در مقابل رویکرد سلسله‌مراتبی، وضعیتی ریزومیک حاکم شده و

1. field of discursivity

امکان برقراری روابط معنایی نامحدود بین سطوح مختلف مفاهیم وجود خواهد داشت. از این نظر، گفتمان سازماندهی برجسبی با واسازی رده‌بندی سلسله‌مراتبی مورد استفاده در کتابخانه‌ها، معنای ریزومیک بر خود می‌گیرد. تأکید بر استفاده از واژه «سیستم» به جای «رده‌بندی» نیز با این مفصل‌بندی گفتمان جور می‌شود، زیرا اصطلاح «رده‌بندی» دال بر وضعیتی سلسله‌مراتبی است. استفاده از اصطلاح رده‌بندی در خارج از گفتمان تخصصی سازماندهی در کتابخانه‌ها، و در حوزه عمومی نیز دارای تبعات و بار اجتماعی و سیاسی است و به معنای سلسله‌مراتبی بودن روابط اجتماعی، خودی و غیرخودی بودن و به معنای اولویت داشتن برخی نسبت به دیگری است. بنابراین، در پایگاه «لایبرری‌ثینگ» برای اینکه کلیه اعضا را در یک سطح بدون رده‌بندی ببیند و این موضوع با نظام معنایی و مفصل‌بندی گفتمان سازماندهی برجسبی مطابقت داشته باشد، از مفهوم «سیستم» به جای «رده‌بندی» استفاده می‌کند و همواره در بخش‌های مختلف پایگاه تأکید می‌شود که این سیستم هیچ مدیر و فرد هادی و کنترل‌کننده ندارد و همه از جایگاه یکسانی برای اعمال تغییر در آن برخوردار هستند. سیستم سازماندهی در پایگاه «لایبرری‌ثینگ»، نظامی مبتنی بر منطق عقلانیت ابزاری، یا متأثر از قدرت و معطوف به اهداف سیاسی و یا اقتصادی نیست، این نظام بر کنش ارتباطی میان کاربران استوار است که با برجسب‌گذاری و گفت‌وگوی آزادانه و رها از حضور سلطه به خلق مفاهیم و شبکه ارتباطات می‌پردازد. ارتباطات در این پایگاه شیوه‌ای برای برساخت دانش و بازآفرینی زیست‌جهان کاربران است. زبان و فرهنگ کاربران از اجزا و عناصر مقوم و برسازنده زیست‌جهان پایگاه «لایبرری‌ثینگ» هستند.

اما واسازی «رده‌بندی دیویی» به معنای واسازی روابط قدرت و برهم‌زدن ساختار تجویزی، تحمیلی، و اقتداری آن نیز است. در گفتمان سازماندهی برجسبی، جریان تغییر معکوس می‌شود. بدین معنا که بر خلاف نظام «رده‌بندی دهدهی دیویی» در کتابخانه‌ها که موضوع متون و مدارک در فرایند سازماندهی با واژگان استاندارد و کنترل‌شده ابزارهای سازماندهی اطلاعات مطابقت داده می‌شود، در پایگاه «لایبرری‌ثینگ» این نظام سازماندهی است که به‌خاطر مطابقت با متون تغییر می‌کند. در این‌جا، روزآمدی و تغییر بر استاندارد و یکدست‌سازی اولویت پیدا می‌کند. در «رده‌بندی دیویی» هرچند که این رده‌بندی‌ها با پشتوانه انتشاراتی عمل کرده و همین‌طور مرتباً ویرایش و روزآمد می‌شوند، اما همیشه گذشته‌نگر بوده و زبان جاری متون برای سازماندهی در کتابخانه‌ها می‌بایست با این نظام

مطابقت داده شود و به زبان این نظام بیان شود. اما در گفتمان سازماندهی برچسبی رویه‌ای معکوس مطرح است؛ بدین صورت که برای مطابقت با زبان جاری کاربران، این سیستم است که می‌بایست همواره تغییر کند. تغییر به صورت دوره‌ای همچون ویرایش‌های مختلف «رده‌بندی دهدهی دیویی» نیست، بلکه همیشگی و با اضافه‌شدن هر کتاب و مدرک جدید به مجموعه کتابخانه است.

در ادامه، و در نقد و واسازی تمرکز قدرت در «رده‌بندی دیویی»، بر غیریت‌سازی و ایجاد فضای تفاوت تأکید می‌شود.

در «لایبرری‌تینگ» یادداشتی در توضیح «رده‌بندی دهدهی دیویی» اضافه شده است: «توجه: دهدهی دیویی و اصطلاحات مربوط به آن از علائم تجاری «اُسی‌ال‌سی»^۱ هستند. بدین منظور نظام «لایبرری‌تینگ» به‌خاطر این که مانعی در پیش‌پایش ایجاد نکنند، «نظام دهدهی ملویل» نامیده می‌شود. هرچند که نظام دیویی به سال ۱۸۷۶ برمی‌گردد و نسخه‌های قبلی آن در فضای عمومی وجود دارند، اما آن‌ها صاحب علامت تجاری آن هستند و حتی یک‌بار تا آنجا پیش رفتند که خواستند از هتلی که از این سیستم استفاده کرده بود، شکایت کنند. ما امیدواریم از ما شکایت نکنند و اگر این کار انجام شود، حتماً تأکید خواهیم کرد که موضوعی احمقانه است» (LibraryThing 2020).

«اُسی‌ال‌سی» که مالکیت معنوی «رده‌بندی دیویی» را در اختیار دارد و به‌عنوان یکی از مراکز اصلی قدرت در نظام سازماندهی دهدهی دیویی، اصطلاحات «دیویی»، «رده‌بندی دهدهی دیویی»، «DDC» را به‌عنوان علامات تجاری ثبت کرده و امتیازات حقوقی و تجاری متناسب با آن را در اختیار دارد. در این جا «اُسی‌ال‌سی» به‌عنوان سازمانی معرفی می‌شود که بیشتر از آنکه به فکر سازماندهی منابع کتابخانه و خدمت به جامعه باشد، اهداف تجاری دارد و «نظام رده‌بندی دیویی» را در اختیار گرفته و کتابخانه‌هایی را که از این نظام استفاده می‌کنند، همچون بازاری برای کسب درآمد می‌بیند.

در فضای تفاوت گفتمان سازماندهی برچسبی با گفتمان سازماندهی کتابخانه، دال‌های «کهنه بودن» با تأکید مداوم بر این که «رده‌بندی دهدهی دیویی» متعلق به اواخر قرن نوزدهم بوده، و دال «تصاحب مالکیت معنوی»، هر دو متعلق به گفتمان رقیب و به‌عنوان

1. OCLC

نقاط ضعف آن بزرگنمایی شده، و همین‌طور «اُسی‌ال‌سی» به‌عنوان نماد گفتمان اقتدارگرا و دارای اهداف سیاسی و تجاری مطرح می‌شود و در مقابل، بر جنبه‌های تعلق «سیستم دهنده‌ی ملویل» بر حوزه عمومی، روزآمدی مداوم، امکان دستکاری آزادانه، و رایگان بودن آن تأکید می‌شود. دال‌های «مالکیت عمومی»، «رایگان بودن»، و «به‌روز بودن» در زنجیره هم‌ارزی گفتمان خودی جذب می‌شوند. گفتمان سازماندهی برجسبی با واسازی هژمونی گفتمان سازماندهی کتابخانه، نظام معنایی خاص خود را مفصل‌بندی می‌کند.

۳-۵. واسازی علائم نوشتاری / الفبازدایی

استفاده از تصویرک و علائم تصویری به‌جای عناوین رده‌ها در «رده‌بندی دیوموجی» از جمله شیوه‌های واسازی رده‌بندی رسمی کتابخانه‌ها بود. اما استفاده از علائم غیرنوشتاری در ابعاد دیگری نیز قابل تحلیل است. بررسی بخش‌های مختلف پایگاه «لایبرری‌تینگ» نشان می‌دهد که استفاده از علائم تصویرک و نشانه‌های غیرنوشتاری صرفاً در «رده‌بندی دیوموجی» نبوده و نمونه‌های دیگری نیز وجود دارد. در بخش دوم و پایین صفحه اصلی وب‌سایت، از جمله مزایای پایگاه «لایبرری‌تینگ»، در دسترس بودن این پایگاه به زبان‌های مختلف معرفی شده و به‌جای شکل نوشتاری هر کدام از زبان‌ها، پرچم کشورها به نمایش درآمده و با کلیک بر روی هر یک از پرچم‌ها، زبان سایت تغییر می‌کند. برای مثال، با کلیک بر روی پرچم کشور برزیل، محتوای سایت به زبان پرتغالی که زبان رسمی و یا رایج برزیل است، تغییر می‌کند. همین‌طور، در قسمت نوار پایینی سایت لوگوی چند روزنامه و خبرگزاری رسمی نمایش داده شده که با کلیک بر روی هر کدام از آن‌ها، به صفحه‌ای هدایت می‌شویم که اطلاعاتی درباره این پایگاه ارائه کرده و نشان می‌دهد که غرض از درج این لوگوها هدایت کاربران به خواندن مطالبی است که در آن روزنامه‌ها و خبرگزاری‌ها مطلبی درباره «لایبرری‌تینگ» منتشر شده است. اما در ویژگی مهم سایت، یعنی مسئله برجسب‌گذاری نیز امکان استفاده از علائم نوشتاری متنوع فراتر از حروف الفبا و یا شماره اعداد وجود دارد. این ویژگی متناسب با ماهیت فناورانه و سیال اطلاعات دیجیتال بوده و در زنجیره گفتمانی سازماندهی برجسب‌ها نیز حفظ می‌شود. در مقابل، گفتمان رقیب فاقد این ویژگی بوده و در نظام‌های سازماندهی منابع کتابخانه‌ها صرفاً از حرف و عدد و سایر نشانه‌های محدود نوشتاری نظیر فرمول‌های ریاضی و ترکیب‌های شیمیایی استفاده می‌شود که با ماهیت اطلاعات مکتوب نیز همخوانی دارد، ولی در

گفتمان سازماندهی برچسب‌ها ضمن تأکید بر تنوع نشانه‌های نوشتاری، تلاش می‌شود از نشانه‌های غیرنوشتاری نظیر علائم بصری، تصاویر و نظایر آن نیز استفاده شود. ویژگی اطلاعات دیجیتال از جمله ماهیت فرایوندی و سیال آن امکان استفاده از علائم غیرنوشتاری را میسر می‌سازد. نظام سنتی سازماندهی کتابخانه‌ها نظامی است که در کاربرد آزادانه نشانه‌های نوشتاری متنوع محدودیت دارد، ولی در گفتمان سازماندهی اطلاعات دیجیتال در برچسب‌ها در رقابت با گفتمان چاپی، استفاده از تنوع علائم نوشتاری فراتر از اعداد و حروف الفبا مطرح شده و ماهیت الفبامحور گفتمان چاپی و اسازی می‌شود. به کارگیری علائم غیرنوشتاری به عنوان نقاط قوت گفتمان سازماندهی برچسب‌ها برجسته‌سازی می‌شود. حال آنکه این ویژگی از منظر گفتمان مدرن سازماندهی اطلاعات به عنوان نشانه‌ای از رفتار سلیقه‌ای کاربران در برچسب‌گذاری و استاندارد نبودن برچسب‌ها مطرح شده و به عنوان معایب برچسب‌ها مطرح می‌گردد. تنوع نوشتار، متن مکتوب دیجیتال، متنی را از محدودیت الفبا آزاد کرده و ساحتی چندبعدی بدان می‌بخشد. متن دیجیتال، متنی چندرسانه‌ای است و گفتمان سازماندهی اطلاعات در پایگاه «لایبرری ٲینگ» نیز متناسب با این ویژگی است.

۴. نتیجه‌گیری

نتیجه بررسی پیشینه نشان داد که اغلب پژوهش‌ها به بررسی پدیده برچسب‌گذاری اجتماعی و به مقایسه برچسب‌گذاری با نظام‌ها و ابزارهای سازماندهی به‌ویژه با سرعنوان‌های موضوعی پرداخته و با اشاره به کاستی‌ها و یا قابلیت‌هایی که برچسب‌گذاری در مقایسه با نظام‌های استاندارد سازماندهی اطلاعات دارد، از عدم امکان جایگزینی آن با سرعنوان‌های موضوعی و یا تأثیر برچسب‌گذاری بر بهبود و تسهیل سازماندهی و بازیابی اطلاعات پرداخته‌اند. از منظر گفتمانی، ویژگی اصلی پژوهش‌های انجام‌شده این است که برچسب‌گذاری را ذیل معرفت‌شناسی مدرن سازماندهی اطلاعات بررسی کرده و بنابراین، برچسب‌گذاری صرفاً یک ابزار سازماندهی همچون دیگر ابزارهای مدرن سازماندهی اطلاعات نگریسته شده است و نتایج نیز از چارچوب و اصول حاکم بر سازماندهی رایج اطلاعات و عقلانیت حاکم بر آن فراتر نرفته است. اما در پژوهش حاضر، پدیده برچسب‌گذاری از منظر گفتمانی بررسی و تحلیل شد.

می‌توان در برابر گفتمان مدرن سازماندهی اطلاعات در کتابخانه‌ها، از رقیبی نوظهور

به نام گفتمان سازماندهی اطلاعات دیجیتال در پدیده‌ی برجسب‌گذاری اجتماعی سخن گفت؛ گفتمانی که نظام معنایی خاص خود را داشته و آن‌ها را در تقابل با گفتمان مدرن سازماندهی اطلاعات در کتابخانه شکل می‌دهد.

در مفصل‌بندی گفتمان سازماندهی برجسب‌ها، کاربر به‌عنوان دال مرکزی، محور مفصل‌بندی قرار گرفته و دال‌های شناوری چون زبان، فهرست‌نویسی، و عضویت در نظام معنایی گفتمان سازماندهی برجسبی پیرامون دال مرکزی کاربر مفصل‌بندی می‌شوند. این گفتمان تلاش دارد با جذب عناصری از گفتمان رقیب نظیر رده‌بندی، روزآمدی، رایگان بودن و ایجاد انسداد معنایی، آن‌ها را تبدیل به وقته‌های گفتمان خود کند. این کار در فضای تخصص و غیریت‌سازی با ایجاد زنجیره‌ی هم‌ارزی از عناصر قابل جذب در گفتمان خودی، و در مقابل، ایجاد زنجیره‌ی تفاوت و بزرگنمایی عناصری همچون کهنگی، اقتدار‌گرا بودن، و سلسله‌مراتبی بودن در گفتمان رقیب (گفتمان مدرن سازماندهی اطلاعات) و طرد آن‌ها به حوزه‌ی گفتمان‌گونگی یا میدان گفتمان صورت می‌گیرد. هر گفتمان بر اساس رابطه‌اش با آنچه طرد شده و در میدان گفتمان قرار گرفته، شکل می‌گیرد. در اینجا نیز گفتمان سازماندهی اطلاعات در پایگاه «لایبرری‌ثینگ» با غیریت‌سازی و تقویت مرزهای ضدیتی و تشکیل دو گانه‌های خود و دیگری با گفتمان رقیب، نظیر رایگان بودن در مقابل اهداف تجاری و منفعت‌طلبی گفتمان رقیب، سیال، تخت و ریزومیک بودن روابط در مقابل روابط ثابت، یک‌طرفه، و سلسله‌مراتبی گفتمان رقیب، و موقتی و امکانی بودن در مقابل رویکرد کنترلی و ثبات‌گرای گفتمان رقیب، هویت معنایی گفتمان خود را شکل داده و به وضعیتی هژمونیک دست می‌یابد. دال‌های اعتبار، و اعتماد به‌عنوان دال‌های تهی در میدان گفتمان قرار می‌گیرند. گفتمان سازماندهی اطلاعات در پدیده‌ی برجسب‌گذاری پیرامون دال‌های اعتماد و اعتبار سکوت کرده و نمی‌تواند مدلولی بر آن‌ها ارائه دهد. اعتبار و اعتماد به حلقه‌ی مفقوده‌ای تبدیل می‌شوند که همواره گفتمان سازماندهی اطلاعات برجسب‌ها را در معرض تهدید قرار می‌دهند.

سخن گفتن از پیشنهاد کاربردی برای پژوهش نظری شاید چندان ساده نبوده و به نحوی متناقض‌نما جلوه کند. اصلاح آگاهی می‌تواند مهم‌ترین دستاورد این پژوهش باشد و سایر پیشنهادات نیز از این امر ناشی خواهد شد. بنابراین، پیشنهاد می‌شود دستاوردهای خاص این پژوهش در مواجهه با سازماندهی اطلاعات دیجیتال، در بررسی ابعاد مختلف کتابخانه‌های دیجیتال، و در سایر پدیده‌های نوظهور و متنوع فضای اطلاعات دیجیتال

مورد توجه قرار گیرد. کاربرد به عنوان عامل کلیدی و دال مرکزی در سازماندهی اطلاعات دیجیتال مطرح بوده، به گونه‌ای که سایر دال‌ها حول آن شکل گرفته و با توجه به آن معنا می‌یابند. پیشنهاد می‌شود هرگونه پرداختن به اطلاعات دیجیتال با توجه به عامل کلیدی و نقش تعیین کنندگی کاربرد باشد، زیرا با توجه به دستاورد این پژوهش، به نظر می‌رسد که بدون توجه به کاربرد، نظریه پردازی‌ها، پژوهش‌های کاربردی و طراحی‌های عملیاتی ناقص بوده، و هر آنچه که در تقابل با ایفای نقش اصلی توسط کاربرد قرار گرفته باشد، طرد شده و محکوم به حذف خواهند بود.

فهرست منابع

- فلیک، اووه. ۲۰۰۶. *درآمدی بر تحقیق کیفی*. ترجمه هادی جلیلی. ۱۳۸۷. تهران: نشر نی.
- فجری، حسینعلی، و جواد نظری. ۱۳۹۲. کاربرد تحلیل گفتمان در تحقیقات اجتماعی. تهران: جامعه‌شناسان.
- کوثری، مسعود، و امیرعلی تفرشی. ۱۳۹۵. تحلیل گفتمان شبکه کودک جم جونیور در نظم گفتمانی هویت مطلوب زنانه. *مطالعات فرهنگ و ارتباطات*، ۱۷ (۳۶): ۵۳-۸۴.
- یورگنسن، ماریان، و لوئیز فیلیس. ۲۰۰۲. *نظریه و روش در تحلیل گفتمان*. ترجمه هادی جلیلی. ۱۳۸۹. تهران: نشر نی.

References

- Bao, S., G. Xue, X. Wu, Y. Yu, B. Fei, Z. & Z. Su. 2007. Optimizing web search using social annotations. In Proceedings of the 16th international conference on World Wide Web (pp. 501-510). NewYork: ACM.
- Bates, J., and J. Rowley. 2011. Social reproduction and exclusion in subject indexing: a comparison of public library OPACs and librarything folksonomy. *Journal of Documentation* 62 (2): 431-448.
- Choi, Y. 2011. Usefulness of social tagging in organizing and providing access to the web: An analysis of indexing consistency and quality. Doctoral dissertation. University of Illinois at Urbana-Champaign.
- Choy, S., & A. K. Lui. 2006. Web Information Retrieval in Collaborative Tagging Systems. In: Proceedings of the IEEE/WIC/ACM International Conference on Web Intelligence, Hong Kong (pp. 352-355).
- Fairclough, N. 2001. *Language and power*. Harlow: Pearson Professional Education.
- Golder, S. A., and B. A. Huberman. 2006. Usage patterns of collaborative tagging systems. *Journal of information science* 32 (2): 198-208.
- Heymann, P., and H. Garcia-Molina. 2008. Can Tagging Organize Human Knowledge? Technical report. Stanford University. <http://ilpubs.stanford.edu:8090/878/> (accessed Feb. 21, 2020).
- Johansson, S., and K. Golub. 2019. LibraryThing for Libraries: How Tag Moderation and Size Limitations Affect Tag Clouds. *Knowledge organization* 46 (4): 245-259.
- Kipp, M. E., and D. G. Campbell. 2010. Searching with tags: Do tags help users find things? *Knowledge organization* 37 (4): 239-255.

- LibraryThing. 2020. LibraryThing Press Information. <http://www.librarything.com/press/> (accessed Sep. 13, 2020)
- Lu, C., J. Park, and X. Hu. 2010. User tags versus expert assigned subject terms: a comparison of LibraryThing tags and Library of Congress Subject Headings. *Journal of Information Science* 36 (6): 763-779.
- Makani, J., and L. Spiteri. 2010. The dynamics of collaborative tagging: An analysis of tag vocabulary application in knowledge representation, discovery and retrieval. *Journal of Information & Knowledge Management* 9 (02): 93-103.
- Rolla, P. J. 2009. User tags versus subject headings. *Library Resources & Technical Services* 53 (3): 174-184.
- Sen, S., A. Lam, D. Rashid, D. Cosley, D. Frankowski, J. Osterhouse, F. Harper, and J. Riedl. 2006. Tagging, communities, vocabulary, evolution. In Proceedings of the 20th anniversary conference on Computer supported cooperative work (pp. 181-190), NewYork, USA, ACM Press.
- Smith, T. 2007. Cataloguing and you: measuring the efficacy of a folksonomy for subject analysis. Paper presented at the 18th Workshop of the American Society for Information Science and Technology Special Interest Group in Classification Research, Milwaukee, WI, available at: <http://dlist.sir.arizona.edu/2061/01/Smith%5FUpdated.doc> (accessed Sep.2020 ,28).
- Spiteri, L. F. 2007. The structure and form of folksonomy tags: The road to the public library catalog. *Information technology and libraries* 26 (3): 13.
- Trant, J., and B. Wyman. 2006. Investigating social tagging and folksonomy in art museums with Steve. Museum. In Collaborative Web Tagging Workshop at WWW2006, Edinburgh, Scotland.
- Van Dijk, T.A. 2001. *Multidisciplinary CDA: A plea for diversity*. In R. Wodak & M. Meyer (eds.), *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: Sage. pp. 95-120.
- Wodak, R., and M. Meyer. 2001. *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: Sage.
- Yanbe, Y., A. Jatowt, S. Nakamura, and K. Tanaka. 2007. Can social bookmarking enhance search in the web? In Proceedings of the 7th ACM/IEEE-CS joint conference on Digital libraries (pp. 107-116). NewYork: ACM Press.

قاسم موحدیان

متولد ۱۳۶۱، دارای مدرک تحصیلی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی از دانشگاه اصفهان است. ایشان هم‌اکنون رئیس اداره کتابخانه‌های عمومی شهرستان زنجان است. فلسفه علم، مطالعات نظری سازماندهی اطلاعات و دانش، و سازماندهی اطلاعات دیجیتال و پژوهش کیفی از جمله علایق پژوهشی وی است.

احمد شعبانی

متولد ۱۳۳۵، دارای مدرک دکتری در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی است. ایشان هم‌اکنون استاد گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه اصفهان است. مدیریت دانش و روش تحقیق از جمله علایق پژوهشی وی است.

مهرداد چشمه‌سهرایی

متولد سال ۱۳۵۳، دارای مدرک تحصیلی دکتری در رشته علوم اطلاعات و ارتباطات از دانشگاه استاندال فرانسه است. ایشان هم‌اکنون دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه اصفهان است. وب‌معنایی، ذخیره و بازیابی اطلاعات، داده‌کاوی، سنجش و ارزیابی علم و پژوهش، علم‌شناسی و اخلاق علمی از جمله علایق پژوهشی وی است.

عاصفه عاصمی

متولد ۱۳۴۹، دارای مدرک تحصیلی دکتری در رشته بیزینس انفورماتیک از دانشگاه کورویوس بوداپست است. ایشان هم‌اکنون عضو هیئت علمی و محقق دانشگاه کورویوس است. سیستم‌های اطلاعاتی هوشمند، تجارت هوشمند، سیستم‌های سرمایه‌گذاری، کریپتوکارنسی و سیستم‌های پیشنهاددهنده سرمایه‌گذاری از جمله علایق وی است.

